Eesti Töötukassa

Funktsioneerimisvõime dokumenteerimine RFK alusel: Eesti Töötukassa kümneaastane kogemus

Tiina Tammik, ekspertarst- metoodik, Eesti Töötukassa
Katrin Karolin, peaspetsialist, Eesti Töötukassa

11.11.2026

Teemad

Eesti Töötukassa

1. RFK kasutamine töövõime hindamisel

2. RFK kasutamine tööalasel rehabilitatsioonil

1. RFK kasutamine töövõime hindamisel (01.07.2016 - …)

Eesti Töötukassa

- **Töövõime hindamise metoodika on välja töötatud kooskõlas rahvusvaheliste soovitustega ja tuginedes *Rahvusvahelisele Funktsioneerimisvõime Klassifikatsioonile (RFK)***

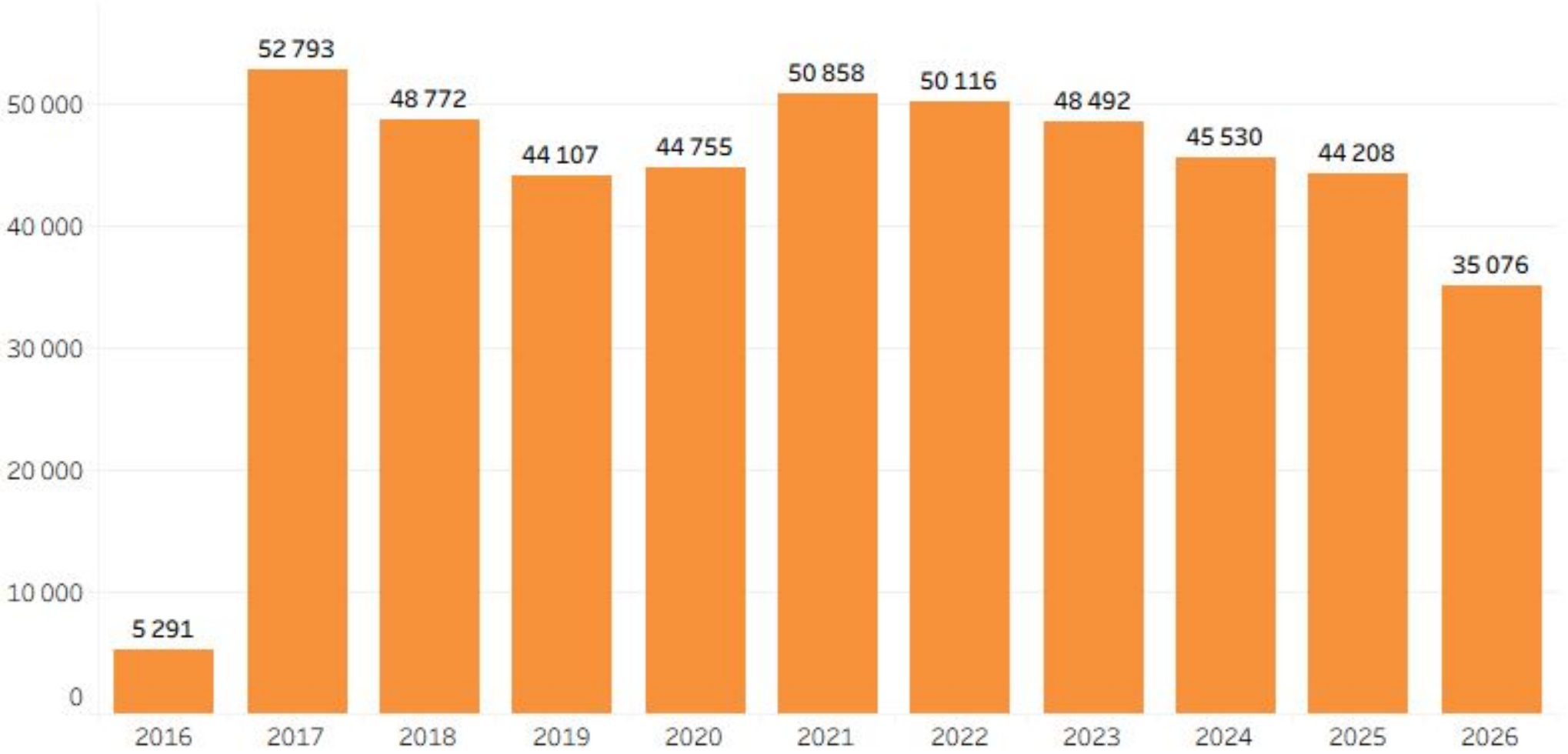
- Töövõime hindamine on kooskõlas Euroopa Meditsiini- ja Sotsiaalkindlustuse Ühenduse (EUMASS) soovitustega: EUMASS soovitusliku *Core Set*'i 20 kategooria põhjal on töövõime hindamise taotlejate funktsioneerimisvõime väljatoomiseks loodud **18 võtmetegevust**, mis hõlmavad 27 RFK kategooriat. Need jaotuvad töövõime hindamise ekspertiisis seitsmesse valdkonda.

- Töövõime hindamise metoodika koostas Eesti Töötervishoiuarstide Selts 2013. aastal Sotsiaalministeeriumi tellimusel, metoodikat täiendati ja arendati 2014. ja 2015. aastal tehtud pilootuurimuse tulemusi arvestades

- Töövõime hindamise metoodika on Eestis ametlikult kasutusel alates 1.07.2016 kuni käesolevani

Töövõime hindamise taotluste arv

Eesti Töötukassa

2026. aasta andmed 30.09.2026 seisuga

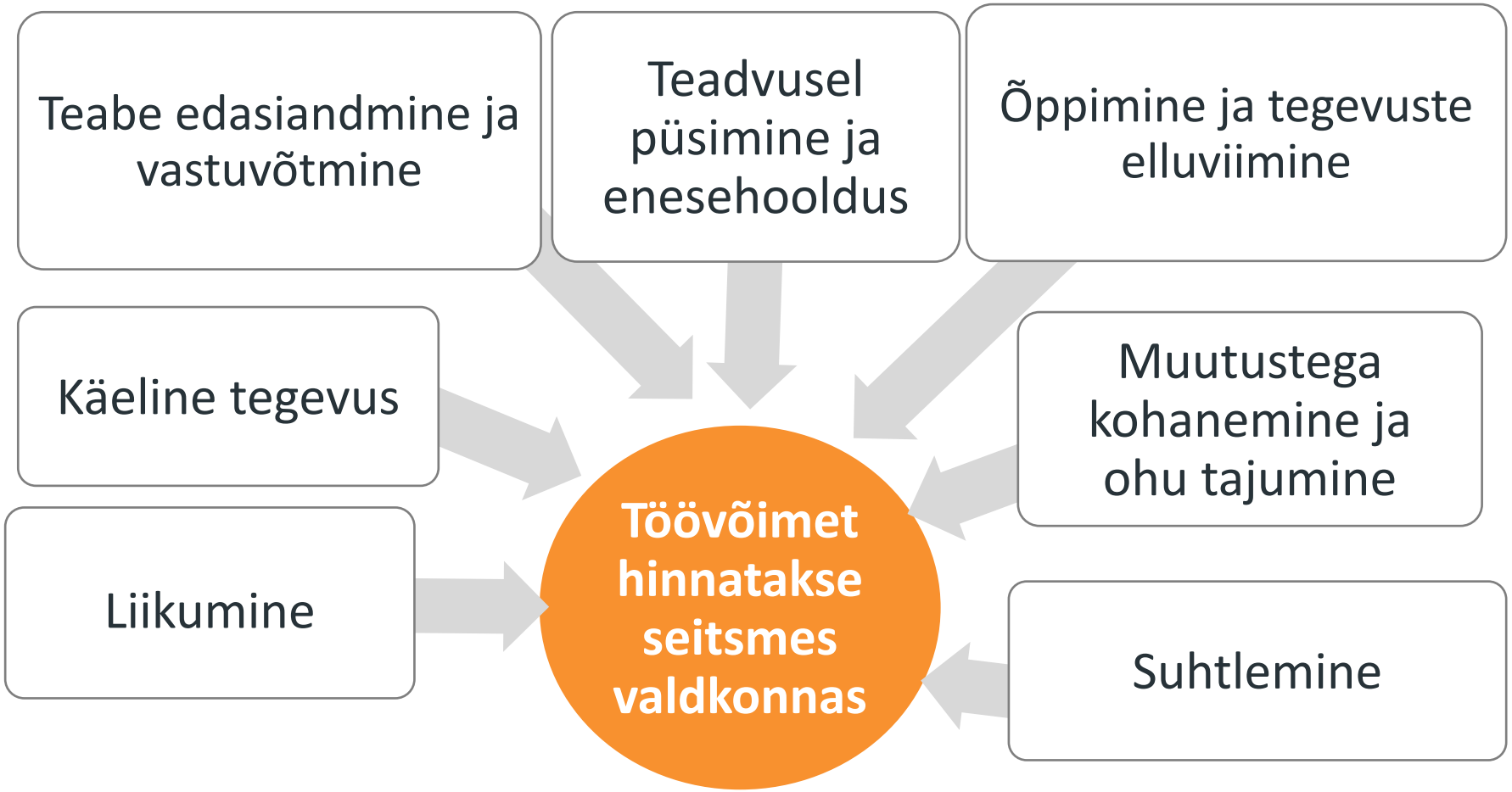
Töövõime hindamise metoodika

Eesti Töötukassa

Funktsioneerimisvõime
- taotleja *enesehinnang*

⟷

Terviseseisund
- *meditsiinilised andmed*

Töövõime hindamise metoodika

Eesti Töötukassa

- Töövõime hindamine keskendub funktsioneerimisvõimele, kooskasutusel on RFK ja RHK
- Ekspertarst võtab aluseks taotluses väljatoodud taotleja enesehinnangu enda funktsioneerimisvõimest, samuti Tervise Infosüsteemis ja lisadokumentides väljatoodud terviseinfo; toimub valdavalt dokumendipõhine hindamine
- Tööpõhimõte: Too välja taotleja tegutsemis- ja osalusvõime piirangud, põhjenda funktsioonihäire ja struktuurikahjustusega! Seosta diagnoosiga (RHK-10), mis antud võtmetegevuse piirangud on põhjustanud
- Töövõime hindamine toimub Töötukassa lepingupartneritest terviseteenuse osutajate juures töötavate töövõime hindamise ekspertarstide poolt. Praeguseks on koolitatud 317 ekspertarsti 22 eriarstlikult erialalt, neist aktiivsed on praegu 84 +10 TK ekspertarsti.

Eesti Töötukassa

Ekspertarst hindab taotleja töövõime ulatuse määra, arvestades taotleja funktsioneerimisvõime terviklikku skaalat

- Taotlejal esinevaid tegutsemis- ja osalusvõime piiranguid sooritusvõimena, arvestades keskkonnategurite mõju (taotlejale väljakirjutatud abivahendite/ravimite/ kompenseerivate vahendite reaalset kasutamist) ja ka piirangute esinemise ajafaktorit (d-koodid)

- Tervisekahjustuse või haiguse, funktsioonihäirete ulatust, kulgu, raskusastet ja esinemise sagedust (b-koodid, s-koodid)

- Isiku haiguskriitikat ja –teadlikkust, ravisoostumust (e-koode välja ei kodeerita, PF)

Näide töövõime hindamise ekspertiisist
(infosüsteem REDIS)

Eesti Töötukassa

Piirangu raskusaste

Taotleja enesehinnang

1.3 Seismine ja istumine **Ei** **9**

Suudan iseseisvalt paigal seista ja ühelt toolilt teisele istuda ilma takistusteta ja valu tundmata.

Kas Te saate istuda ühelt toolilt selle kõrval asuvale toolile ilma kellegi abita? **0**

- ✔ Jah (0)
- Väikeste raskustega (1)
- Mõõdukate raskustega (2)
- Suurte raskustega, peaaegu võimatu (3)
- Ei (4)
- Minu võimekus ühelt toolilt selle kõrval asuvale toolile istuda on muutlik (9)

Täpsustage oma valitud vastust. Kirjutage, milliste tegevustega on Teil probleeme ja miks.

Kui on valud seljas, siis ei suuda toolilt ilma kuskilt kinni hoidmata tõusta

Kas suudate ilma teise inimese abita püsida ühel kohal kas seistes, istudes või vaheldumisi, tundmata valu või kurnatust? **9**

- Jah (0)
- Väikeste raskustega (1)
- Suudan kuni 3 tundi (2)
- Suudan vähem kui 1 tund (3)
- Ei (4)

Meditsiiniliste andmete alusel hinnang taotleja talitluslikule võimekusele. **1**

1

Diagnoos:

R07.3 - Muu rindkerevalu
R10.4 - Kõhu- ja vaagnapiirkonna valu, muu ja täpsustamata kõhuvalu

Põhjendus:

Taotlejal on lapsepõlves toimunud trauma tagajärjel jäänud vasak jalg 4 cm lühemaks, mille tõttu on häiritud pikem seismine. Seljalihased väsivad ning põhjustavad pikemal seismisel valude ägenemise. Terviseinfosüsteemi andmetel ei ole taotleja vajanud arsti poolt väljastatavaid valuvaigisteid ega järjepidevat arstlikku sekkumist seljavalude tõttu. Samuti ei ole taotleja terviseinfosüsteemi andmetel vajanud töövõimetuslehte. Meditsiiniliste uuringute alusel ei esine kaugelearenenud lülisamba luulisi muutuseid. Vastab kergele piirangu raskusastmele ning põhjuseks on jalgade pikkusevahe ning selle tagajärjel tekkiv valusündroom. Jalgade pikkusevahe korrigeerimisel vastava jalatsiga peaksid piirangud vähenema.

RFK kasutamine töövõime hindamisel

Eesti Töötukassa

1. Inimene kirjeldab TVH taotlusel oma piiranguid (7 valdkonda, kus kokku18 võtmetegevust)

2. Ekspertarst kasutab ekspertiisi koostamisel taotluse ja digiloo andmeid (kinnitab/ ei kinnita konkreetse piirangu olemasolu); valib asjakohased RFK koodid, mis peamiseid piiranguid väljendavad, lisab määraja (probleemi raskusastme) RFK määrajate skaala alusel

Näide: liikumise valdkond

Piirangu avaldumine

	RFK kood ja nimetus	Määraja
Tegutsemine ja osalus	d4153 - Istumisasendi säilitamine	1
	d4154 - Seismisasendi säilitamine	2
	d4501 - Pikkade vahemaade kõndimine	1
Organismi funktsioonid	b789 - Liigutuste funktsioonid, teisiti täpsustatud ja täpsustamata	1
	b280 - Valuaisting	2
Organismi struktuurid	s750 - Alajäseme struktuur	1
	s760 - Kehatüve struktuur	1

RFK kood ja nimetus

Töövõime hindamise peamised väljakutsed

Eesti Töötukassa

- Terviseandmete ebaühtlane kvaliteet ja kättesaadavus; diagnoosikeskne lähenemine meditsiinis, terviseandmetes pigem vähe infot funktsioneerimisvõime kohta

- Ekspertarstidel on esinenud kohati raskusi funktsioneerimisvõime kui terviku hindamisega (n. vaimse võimekuse hindamisel mitte-psühhiaatrite poolt).

- MKM ja TK koostöös on tellitud uuring „Töövõime hindamise metoodika ja hindamissüsteemi uuring“, mille eesmärk on selgitada välja, kuidas kehtiv töövõime hindamise metoodika vastab taotlejate, Töötukassa ja ekspertarstide vajadustele, ning teha ettepanekuid hindamise sisuliseks parandamiseks, lihtsustamiseks ja tõhustamiseks, sealhulgas hinnata tehisintellekti rakendamise võimalusi.

Eesti Töötukassa

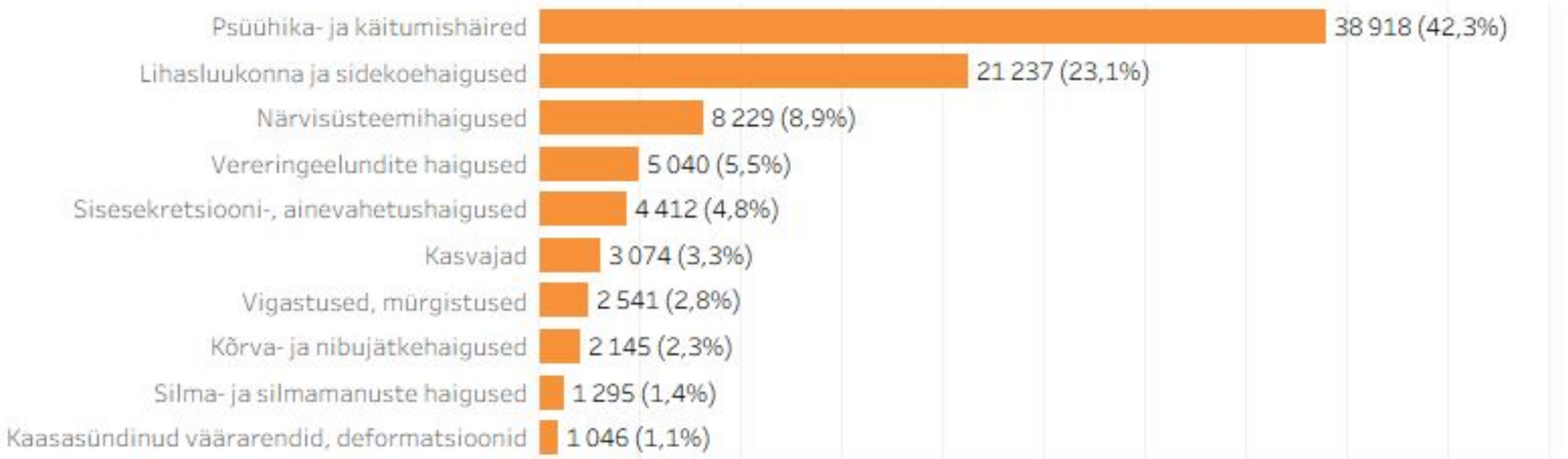
Töövõime hindamise otsused (2016-...)

töövõime ei ole vähenenud (hall), osaline töövõime (oranž), puuduv töövõime (roheline)

- Metoodika rakendamise praktikat on täpsustatud ja ühtlustatud
- Terviseandmete kvaliteet on paranenud
- Paranenud on tervise-andmete Tervise Infosüsteemi edastamine (Töötukassa päringud 2017 65%, 2025 34%)
- Tervishoiu võimalused on krooniliste haiguste ravis paranenud

Peamised piiranguid põhjustavad diagnoosid (RHK) vähenenud töövõimega inimestel (töövõime hindamise ekspertiiside andmetel 2025)

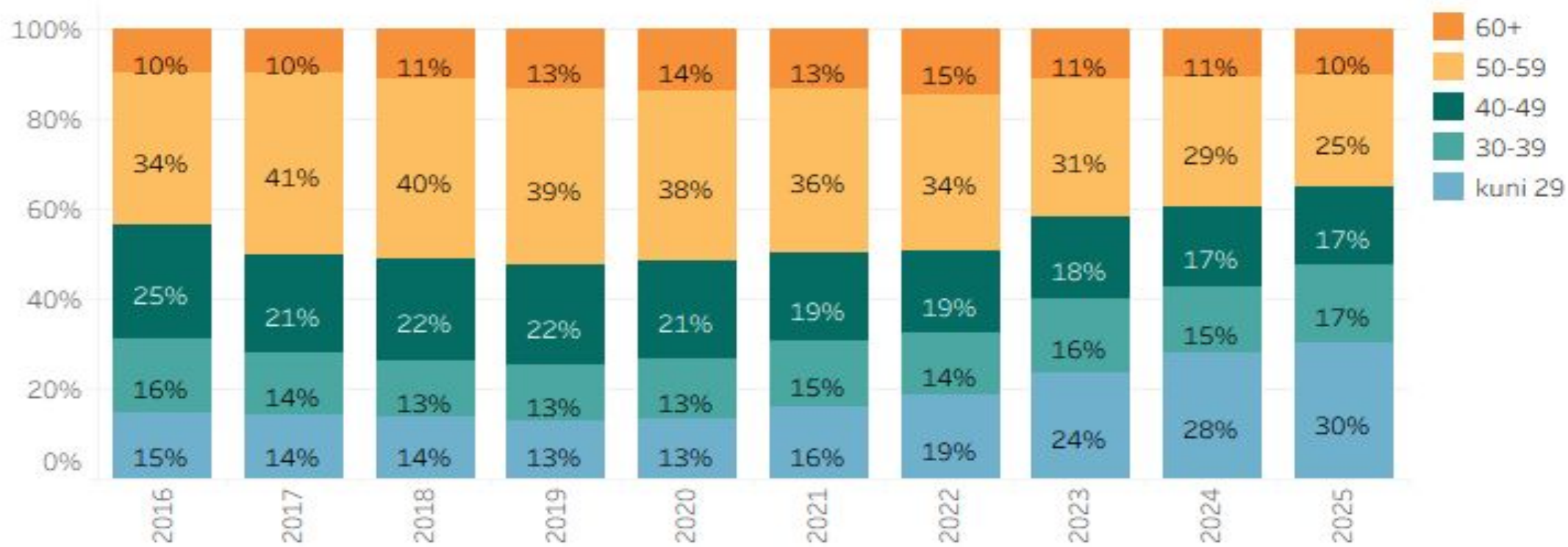
Eesti Töötukassa

RFK kasutamine tööalasel rehabilitatsioonil (TRT)

alates 01.05.2023

Teenuse kasutajad vanusegruppide lõikes

- 2025. aastal moodustasid kõige suurema osakaalu (30%) noored (vanuses 16-29 eluaastat), kelle osakaal teenusel on kasvanud (võrdluseks 2020.a 13% ja 2025.a 30%).
- 25% osalejatest on vanuses 50-59 (2017. a 41%)

RFK kasutamine TVH-l ja TRT-l

Eesti Töötukassa

Töövõime hindamine

TVH-ga tuvastatakse meditsiiniliselt kinnitatud piirangud töövõimes (kirjeldus ja RFK koodid, määrajad).

Nii nõustaja kui TRT osutajad lähtuvad ekspertiisis kajastatud infost.

Teenuse vajaduse hindamine

TK nõustaja hindab TRT vajadust, küsimused seotud RFK koodidega.

3 kriteeriumi: kompleksteenuse vajadus, valmisolek tööalaseks muutuseks ja tööalane eesmärk.

Nõustaja küsimustik ei dubleeri TVH-d. Tekivad täiendavad RFK koodid/määrajad.

TRT osutamine

TO tutvub TK poolt edastatud taustainfoga (x-tee)

Kohustuslik TRT lühihindamisvorm (ICF voc rehab brief), võimalus lisada uusi koode.

TO võib TVH-s tuvastatud piirangute raskusastme ka ümber hinnata.

TO koostab tegevuskava (eesmärgid, sekkumised), osutab teenuseid.

Tegevuskava kinnitamine

TK nõustaja vaatab TRT funktsioneerimis-võime hinnangu ja tegevuskava üle (NB! töökesksus), vajadusel palub täiendusi, sobivusel kinnitab tegevuskava.

Tulemuslikkuse hindamine

Teenuse lõpus hindab TO koos kliendiga saavutatud tulemusi:

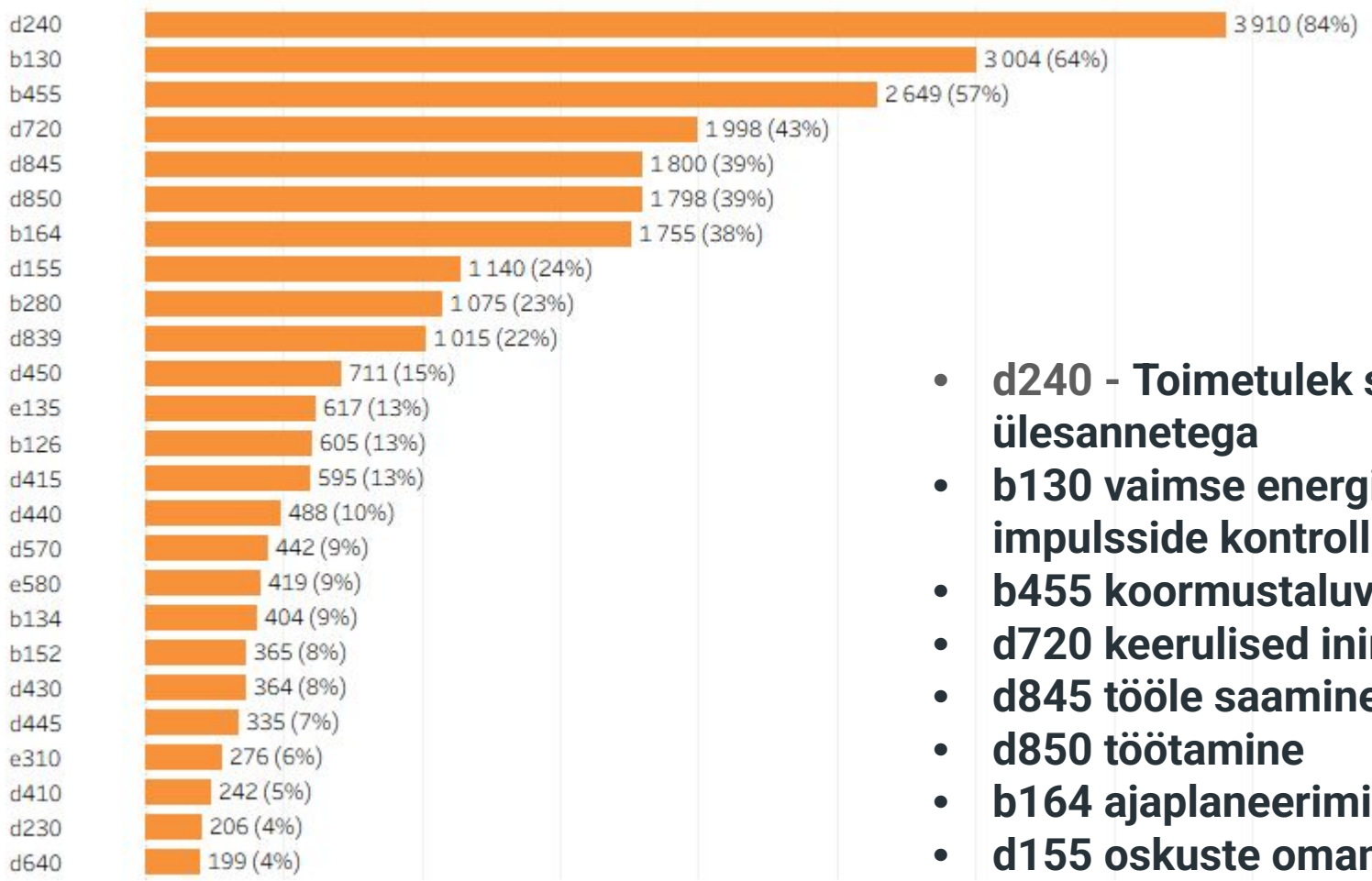
Üld- ja alaeesmärkide saavutamine; muutused piirangutega toimetulekul, tulemuse saavutamist mõjutanud tegurid, TO soovitused edasisteks tegevusteks kliendi toetamisel.

Tulemuslikkuse hinnang on töövõime hindamisel kättesaadav ja seda saab täiendava infoallikana kasutada korduval TVH läbiviimisel.

Eesti Töötukassa

Mida saame RFK alusel dokumenteeritud andmetest teada TRT-l?

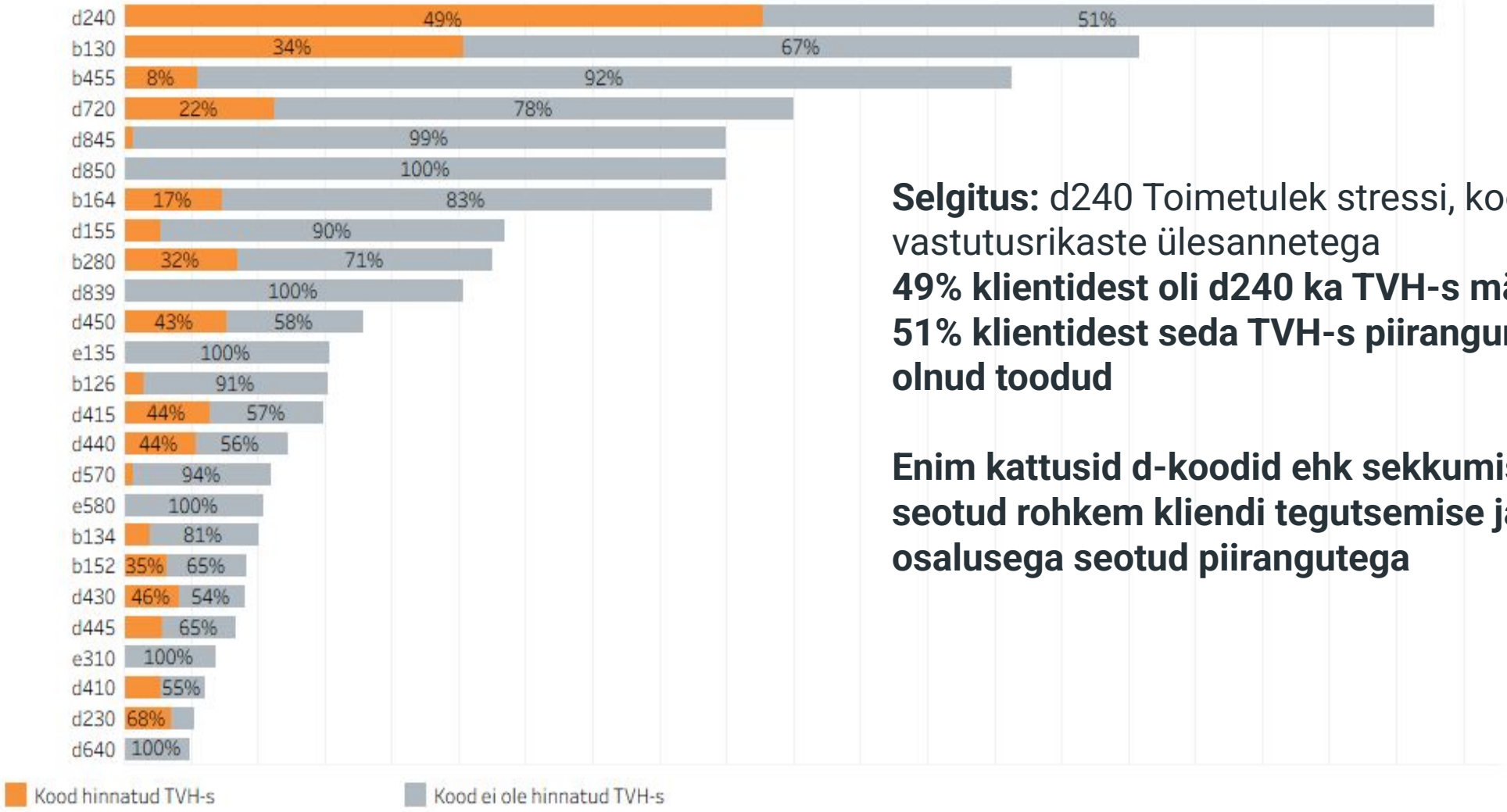
Peamised piirangud, millega on tegeldud TRT raames, 4663 lõpetatud juhtumit

- **d240 - Toimetulek stressi, koormuse ja vastutusrikaste ülesannetega**
- **b130 vaimse energia funktsioonid: motivatsioon, isu, impulsside kontrollimine.**
- **b455 koormustaluvus, väsimus**
- **d720 keerulised inimeste vahelised suhted**
- **d845 tööle saamine, kandideerimine**
- **d850 töötamine**
- **b164 ajaplaneerimine, otsuste vastuvõtmine**
- **d155 oskuste omandamine**
- **b280 valu (seljavalu)**
- **d839 õppimine**

Kui palju on TRT-l tegeldud TVH-l tuvastatud piirangutega?

Eesti Töötukassa

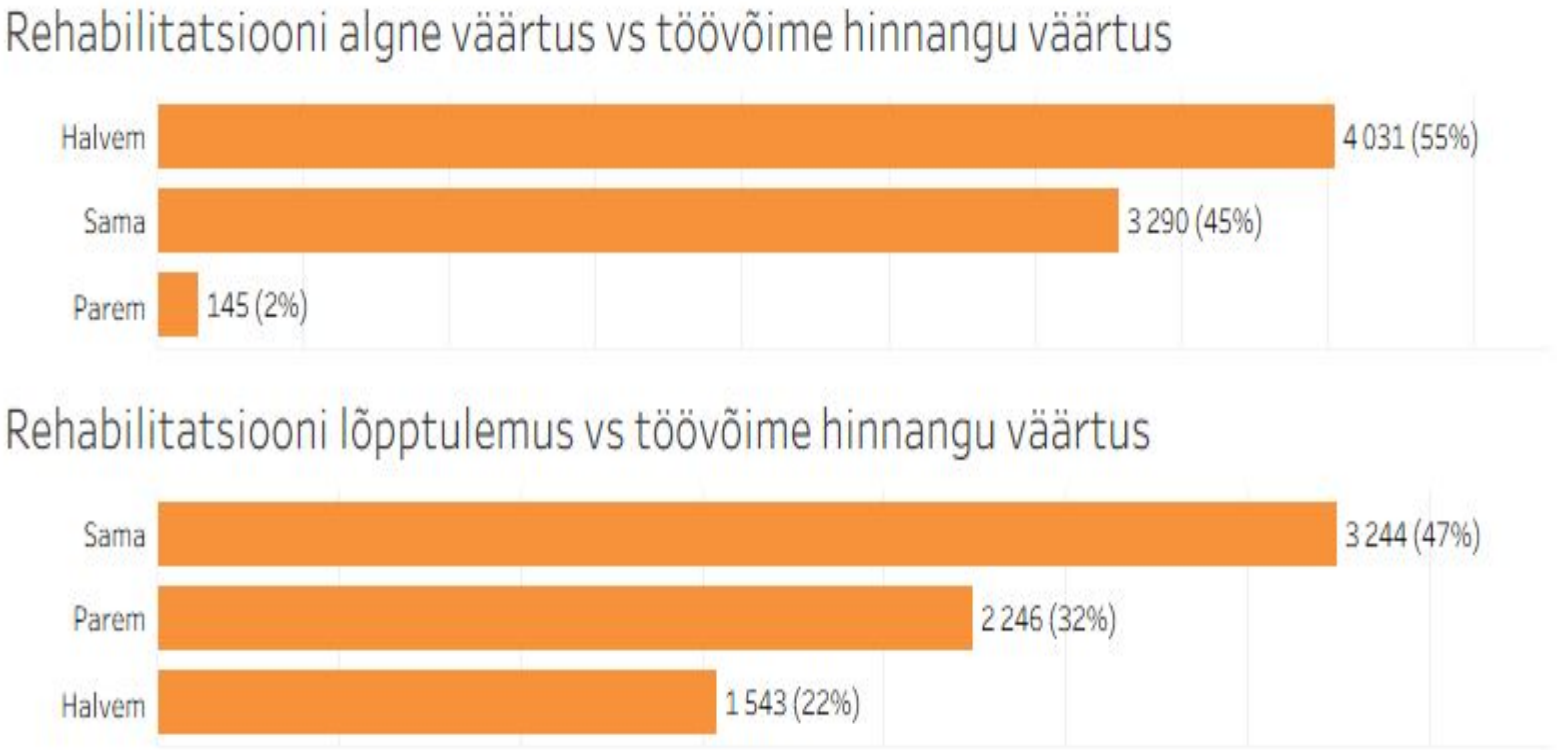

Selgitus: d240 Toimetulek stressi, koormuse ja vastutusrikaste ülesannetega

49% klientidest oli d240 ka TVH-s märgitud

51% klientidest seda TVH-s piiranguna välja ei olnud toodud

Enim kattusid d-koodid ehk sekkumised on seotud rohkem kliendi tegutsemise ja osalusega seotud piirangutega

Kui paljudel juhtudel hindas TRT meeskond inimese piiranguid võrreldes TVH-ga ümber?

TK edastab TRT TO-le TVH, ekspertiis dokumendipõhine

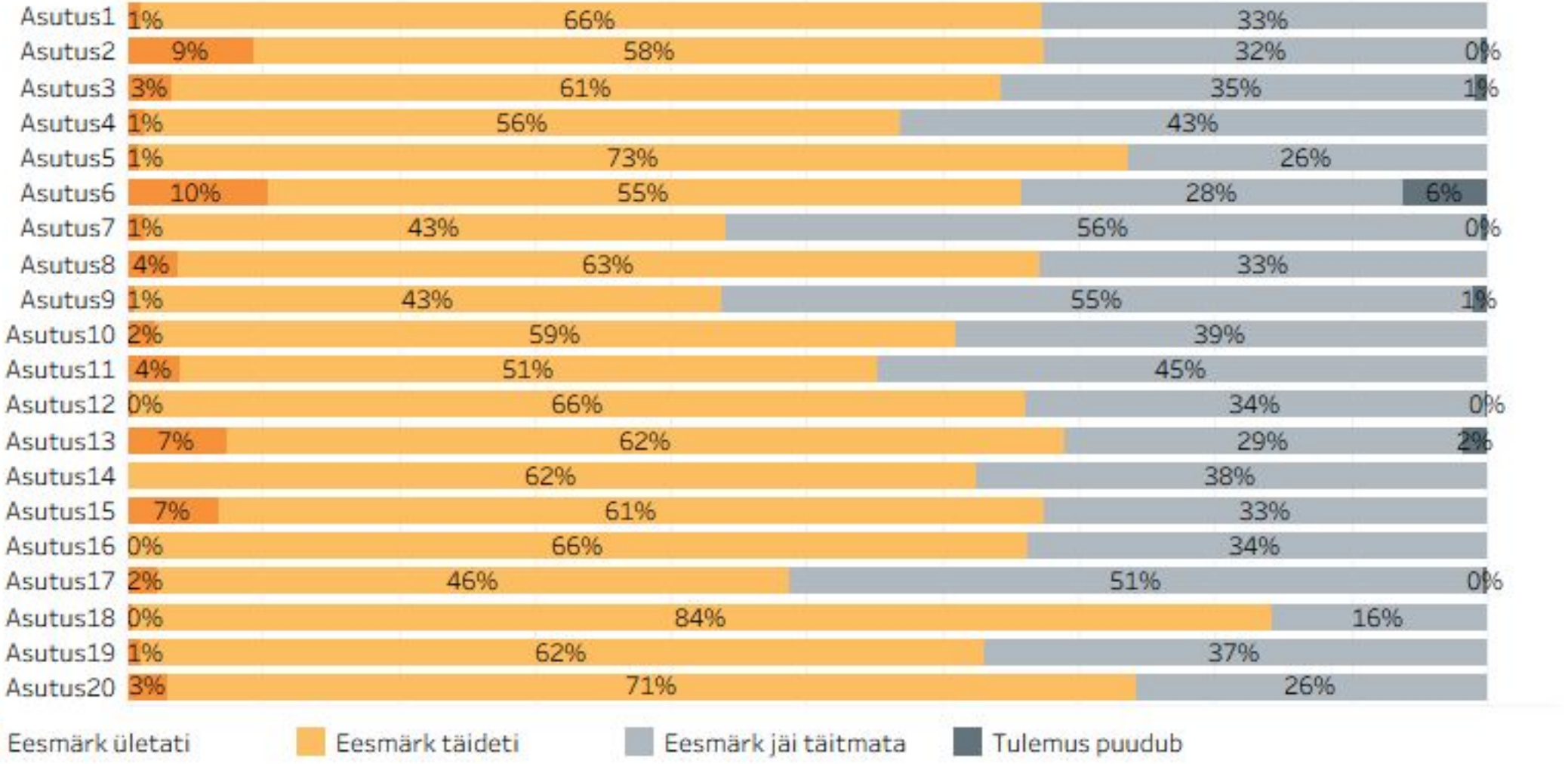
TRT – silmast silma kliendiga, 40 tp funktsioneerimis-võime hinnangu ja tegevus-kava esitamiseks. LH sisend korduvaks TVH-ks

TRT tulemuste hindamine - funktsioneerimisvõimes saavutatud muudatused (TO vaade)

Eesti Töötukassa

Kui palju TO poolt planeeritud muutustest teenuse käigus saavutati?

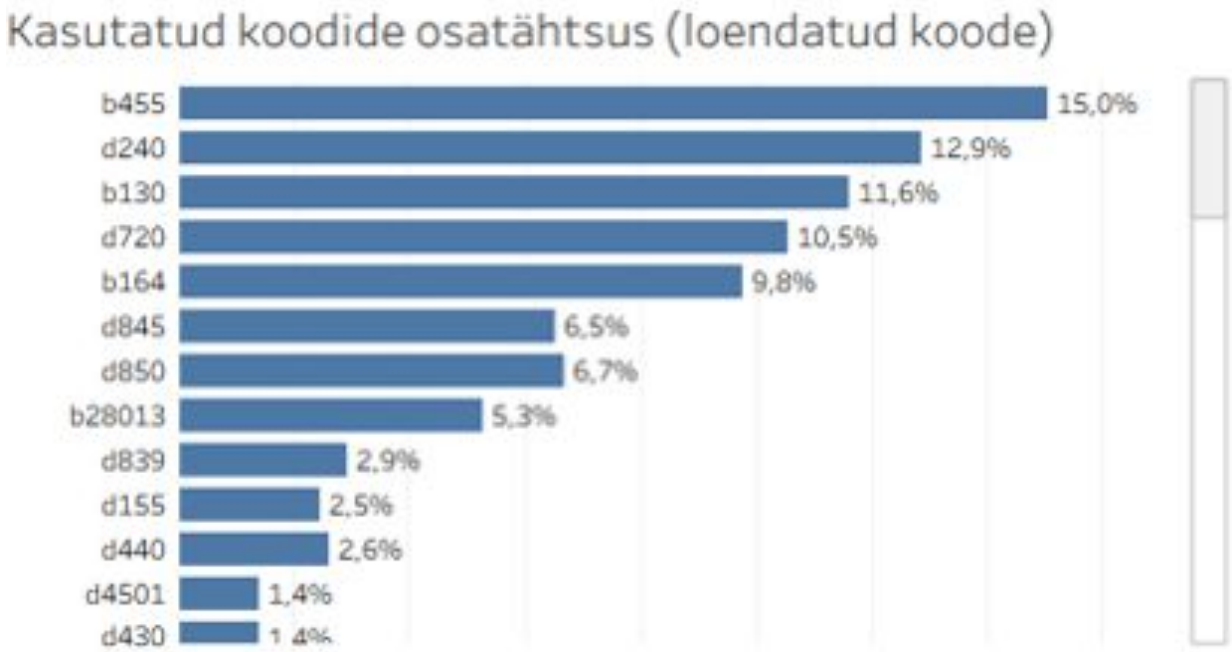
Aluseks on muutus piirangu raskusastmes (RFK koodi määraja): alghinnang – eesmärk – tulemus.

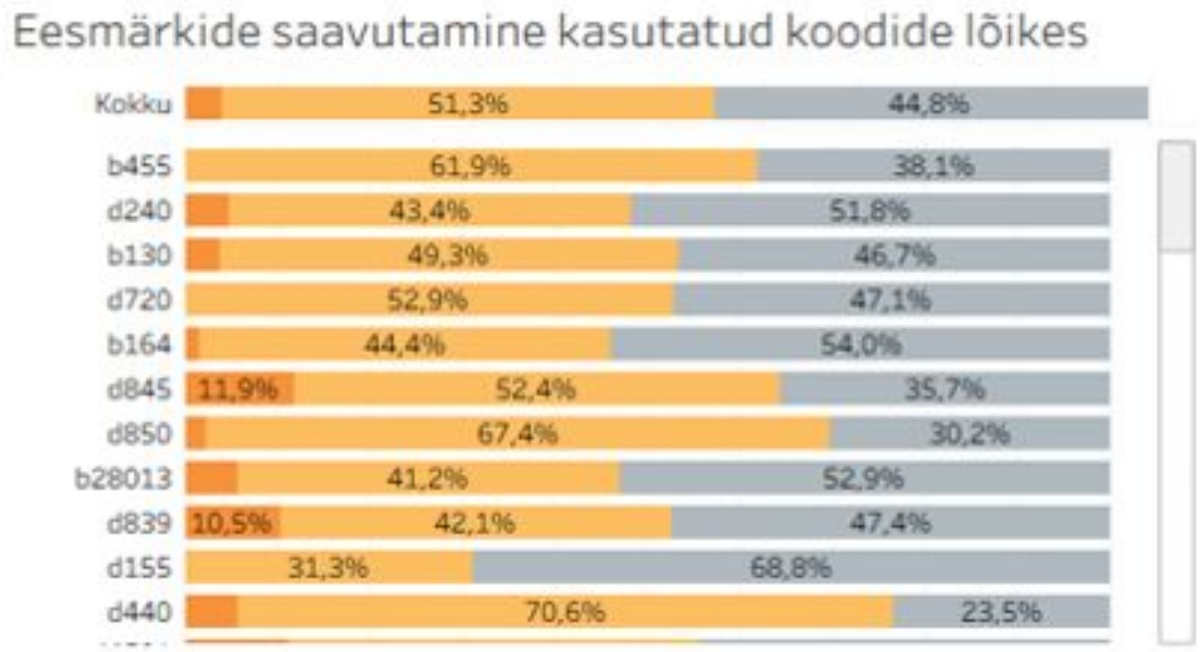
TO vaade – milliste piirangutega on tegeldud ja kas muutused on saavutatud?

Eesti Töötukassa

- Tegevuskavasse kantud piirangud:

- Konkreetsete piirangute leevendamisega seotud tulemused:

Peamised väljakutsed RFK kasutamisel alguses olid:

Eesti Töötukassa

- koodi sisulise tõlgendamise oskus, asjakohase koodi kasutamine (TO);
- õige määraja valik, olid eksimused määraja 4 ja e-koodide määrajate kasutamisel (TO ja nõustaja);
- 30 päeva reegel (määraja 9 õige kasutamine) (TO ja nõustaja);
- jõukohase eesmärgi seadmine kliendile ehk soovitud muutus funktsioneerimisvõimes (TO).

Kokkuvõtteks RFK kasutamine TRT-l on:

Eesti Töötukassa

1. muutnud teenuse rohkem töökeskseks, on tõstnud funktsioneerimisvõime hinnangute ja tegevuskavade kvaliteeti läbi suurema selguse ja konkreetsuse;
2. aidanud (osaliselt) vähendada kliendi hindamisega seotud dubleerimist, andnud ühtsed alused hindamistele (TVH, nõustaja, TO);
3. võimaldanud dokumenteerida andmeid lisaks kvalitatiivsetele hinnangutele kvantitatiivselt, andmed on seega ühetaolised ja neid on võimalik vahetada standardiseeritud kujul;
4. on võimaldanud hinnata tulemusi/muutust kvantitatiivsete näitajate alusel. TVH ja TRT seosed nähtavad ja jälgitavad, info korduva TVH läbiviimiseks;
5. võimaldanud andmeid analüüsida statistiliselt ja seeläbi kujundada teenuste/sekkumiste sisu.

Eesti Töötukassa

Suur tänu!

Tiina Tammik Tiina.Tammik@tootukassa.ee

Katrin Karolin katrin.karolin@tootukassa.ee